

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

a

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Muž na rodičovské dovolené

Jméno a příjmení: Ivana Kilianová

Číslo studenta: P070039

Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

Datum odevzdání: 31.3.2010

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci vypracovala samostatně a veškerou literaturu a další zdroje jsem uvedla v seznamu použité a citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Sušici dne 17. března 2010

.....

Kilianová Ivana

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této bakalářské práce PhDr. Olze Vaněčkové za pomoc a cenné rady, všem respondentům a lidem, kteří se nějakým způsobem podíleli na mé práci.

I.K.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá muži na rodičovské dovolené.

Teoretická část práce vysvětluje základní pojmy týkající se rodiny, popisuje, jaké role ve výchově dítěte mají rodiče, práce se též zabývá samotnou rodičovskou dovolenou, právní stránkou této problematiky i rozdíly mezi muži a ženami, kteří na rodičovské dovolené jsou.

Výzkum v rámci této studie zjišťuje, jaké názory mají na úlohu mužů na rodičovské dovolené mladí lidé do třiceti let svého věku. Tento výzkum následně srovnává názory respondentů ve sledované věkové kategorii s názory osob starších čtyřiceti a šedesáti let; v neposlední řadě je nasnadě zjišťování motivace, která vede muže k rozhodnutí starat se o dítě v době, kdy je jejich partnerka výdělečně činná.

Abstract

This bachelor work is about men on the parental leave.

The theoretical part of this work explains elementary conception about family, roles of parents. This work is to about parental leave, law view of these probles and differences between men and women on the parental leave.

The aim of research was to find out what the opinions of the young people between twenty and thirty years and people older than forty and sixty are. The aim is to find out the motivation which leads men to resolution to care for children in the period when is their spouses earner.

Obsah

Úvod.....	6
1 Teoretická část	
1.1 Vymezení pojmu rodina.....	7
1.2 Tradiční rodina vs. postmoderní rodina.....	9
1.3 Rodičovské role.....	13
1.3.1 Role matky.....	13
1.3.2 Role otce.....	15
1.3.2.1 Mateřství a otcovství – podobnosti a rozdíly.....	16
1.3.2.2 Nový otec a nepřítomný otec.....	19
1.4 Výchova.....	21
1.5 Rodičovská dovolená.....	24
1.5.1 Právní úprava čerpání rodičovské dovolené.....	24
1.5.2 Žena versus muž na rodičovské dovolené.....	27
2 Praktická část	
2.1 Cíl výzkumu a stanovení hypotéz.....	30
2.1.1 Cíl výzkumu.....	30

2.1.2 Stanovení a zdůvodnění hypotéz.....	31
2.2 Metody a techniky sběru dat.....	33
2.3 Popis terénu a výzkumného vzorku.....	35
2.4 Prezentace výsledků.....	44
2.4.1 Výzkumná skupina A, B, C.....	44
2.4.2 Výzkumná skupina D.....	62
2.5 Verifikace hypotéz a interpretace výsledků výzkumu.....	63
3 Závěr.....	66
4 Summary.....	68
Seznam použitých zdrojů.....	69
Přílohová část	
Seznam příloh.....	72

Motto
*Každý se může stát otcem,
ale není tak snadné být
opravdovým tátou...*
(Zuckoff)

Úvod

Má práce se zabývá muži, kteří jsou nebo byli na rodičovské dovolené. K výběru tohoto tématu mě inspiroval známý, který se rozhodl zůstat na rodičovské dovolené se svou dcerou. Toto rozhodnutí nejvíce ovlivnila skutečnost, že jeho manželka měla velmi dobře finančně ohodnocené zaměstnání a bylo pro ně výhodnější, aby na rodičovské dovolené zůstal s dcerou právě její otec. V nedávné době se tomuto páru narodilo druhé dítě – syn. Tentokrát s ním doma zůstala matka.

Problematika mužů na rodičovské dovolené je v současné době diskutovaným tématem. Více než jedno procento mužů využívá možnosti odejít na rodičovskou dovolenou, která vždy byla a stále je doménou žen.

Teoretická část mé práce nejprve vysvětluje základní pojmy týkající se rodiny, dále popisuje, jaké role ve výchově dítěte mají rodiče. V závěru teoretické části se zabývám samotnou rodičovskou dovolenou, právní stránkou této problematiky i rozdíly mezi muži a ženami, kteří na rodičovské dovolené jsou.

Cílem výzkumu v rámci této studie je zjistit, jaké názory mají na úlohu mužů na rodičovské dovolené mladí lidé do třiceti let svého věku. Tento výzkum následně srovnává názory respondentů ve sledované věkové kategorii s názory osob starších čtyřiceti a šedesáti let; v neposlední řadě je nasnadě zjišťování motivace, která vede muže k rozhodnutí starat se o dítě v době, kdy je jejich partnerka výdělečně činná.

Role otce prošla určitým vývojem, v minulosti byl otec spíše živitelem rodiny a mužským vzorem pro své děti. Dnes, když už ženám nestačí realizovat se pouze v roli matky a partnerky, přičemž většina z nich touží po vyšším vzdělání a následné pracovní kariéře, je nutné, aby muž více pečoval o dítě a podílel se významněji na jeho výchově.

1 Teoretická část

1.1 Vymezení pojmu rodina

Rodina je institucionalizovaný sociální útvar, který tvoří nejméně tři osoby. Část členů tohoto sociálního útvaru je vzájemně spojena pokrevním nebo adoptivním, sociálním vztahem rodič – dítě, druhá část vztahem matka – otec, poslední část, která se nemusí vždy objevovat, sourozenectvím (Geist, 1992).

Rodina také pro většinu z nás představuje lidi a místo se zvláštním emocionálním obsahem. Intimní prostředí domova je často chápáno jako útočiště před veřejnými institucemi společnosti, jako jsou ekonomika, různé politické instituce a právní systém. Pro mnohé je domov místem, kde může být sám sebou a zároveň je s láskou přijímán lidmi, kteří jej obklopují (Renzetti, Curran, 2003).

Rodina jakožto malá sociální skupina má nezastupitelnou úlohu v socializaci: jedná se o primární skupinu o malém rozsahu, která má ale velký význam pro společnost.... Zájem společnosti na správném fungování právě této jednotky je vyjádřen i tím, že se základní vztahy institucionalizují. Rodinný život je uznávanou hodnotou, jeho prostřednictvím vykonává společnost určitý tlak na jednotlivé členy, předepisuje jim určité normy a pravidla chování. To se týká hlavně manželství jako institucionálního základu rodiny, ale forma rodinného soužití není spojena jen s manželstvím. Existují jak nesezdaná soužití, tak i zákonné normy týkající se rodiny jako celku, práv dítěte, atd (Buriánek, 2003).

Tomu odpovídá také snaha analyzovat rodinu jako systém z hlediska jejích **funkcí**: (dle Buriánek, 2003):

- ✓ **Biologicko – reprodukční funkce**, která zajišťuje plození potomků a uspokojování sexuálních potřeb.
- ✓ **Ekonomická funkce** v minulosti vymezovala rodinu jako výrobní jednotku, v dnešní době spíše jako prostor uplatňování různých strategií jejích členů, a to v rámci společného hospodaření.

- ✓ **Socializační a akulturační**, zajišťující výchovu dětí, předávání kulturních hodnot, vzdělávání, formování životního stylu.
- ✓ **Emocionální funkce**, v níž jde o uspokojování citových potřeb, o vědomí jistoty, uznání a vzájemné podpory (Buriánek, 2003).

Na rodině lze demonstrovat všechny základní sociální vztahy, vztah k vnějšímu prostředí (rodina zajišťuje i bydlení, ochranu před napadením), vztahy reprodukce v biologickém (první „dělba práce“ mezi mužem a ženou) i ekonomickém smyslu (tamtéž).

V rodině dochází ke kulturnímu přenosu. Předávají se tradice, zvyky i kulturní hodnoty. Zvláště významné je osvojení si jazyka jako prostředku symbolické komunikace. Prostřednictvím rodiny se zapojujeme do sociálních vztahů (přátelství, sousedství, ...) (tamtéž).

Na začátku životní dráhy vybavuje rodina jedince určitým sociálním statutem (příslušnost k vrstvě, etnické skupině, apod.) tento status provází člověka téměř celým příštím životem. Závislost na původní rodině se postupem času mění směrem k nezávislosti, která je většinou završena založením rodiny vlastní, výchovou svých dětí a péčí o stárnoucí rodiče (tamtéž).

Konkrétní projevy a intenzita jednotlivých funkcí rodiny je podmíněna historicky danou etapou vývoje společnosti. V současné době není rodina schopna některé funkce sama plně zabezpečit, proto některé z těchto funkcí přecházejí na stát (výchova, vzdělávání, péče o starší příbuzné, atd.) (Radvanová, 1978).

1.2 Tradiční rodina vs. postmoderní rodina

Tradiční rodina

Pro období před průmyslovou revolucí se sice hovoří o rodině, ale do značné míry se jedná o nepřiliš vhodný pojem. V písemných pramenech je mnohem častější výraz domácnost, který zahrnuje jak pokrevně příbuzné členy rodiny, tak i čeled' a další jedince v domě. Důležitá pro definici této jednotky není pokrevní příbuznost, ale společné stolování. Vztah hospodáře k čeledi je do značné míry stejný, jakým je vázán ke svým pokrevním příbuzným (Rodina, 2007 [on-line]).

V historickém bádání se hovoří do období průmyslové revoluce o tzv. **tradiční, preindustriální** nebo také **stavovské rodině**. Z hlediska historické demografie se za hlavní rozdíly mezi rodinou tradiční a moderní považuje míra natality a mortality, a hlavně existence masově rozšířené regulace porodnosti v moderní společnosti. Tento rozdíl bývá považován za kardinální, protože jako jediný dokáže vypovídat i o morálních normách, náboženských představách (respektive jejich absenci), postoji k životu a představách o určitém životním standardu (tamtéž).

Pro tradiční rodinu je také typické, že mnohem více než moderní rodina sloužila jako ekonomická jednotka (tamtéž).

Dva modely rodiny

J. Hajnal (1965) rozlišil dva základní historické modely rodiny – *severozápadní* a *jihovýchodní*, které se podle něj stabilizovaly někdy počátkem 16. století. Dělicí hranici přitom vymezil mezi Terst a St. Petersburg, což znamená, že tzv. „*Hajnalova linie*“ probíhala někde na pomezí dnešní Moravy a Slovenska (tamtéž).

Pro **severozápadní model**, kam tedy patřily i Čechy a větší část Moravy, byly typické tyto znaky (Rodina, 2007 [on-line]):

- Malý počet členů rodiny (v průměru 4 – 5 osob).
- Nižší míra pokrevního příbuzenství v rodině.
- Relativně vysoký věk vstupu do manželství (25-26 let).
- 10% - 25% celoživotně neprovdaných žen a neženatých mužů. protože k uzavření sňatku museli mít potenciální snoubenci půdu, na které by se mohli usadit a která by jim zajistila obživu.
- Dědické právo: majetek dědil prvorozený syn, ale musel vyplatit matku a sourozence (kteří museli odejít z domu) a to tak, že se stanovila odhadní cena celého majetku a buď jim nový vlastník dal jednorázovou sumu (to ale znamenalo prodat statek), a nebo a mnohem častěji jim vyplácel částky průběžně.

Jihovýchodní model byl naopak charakteristický těmito znaky (Rodina, 2007 [on-line]):

- Mnohočlenné rodiny.
- Vysoká sňatečnost.
- Sňatkový věk 20 - 21 let.
- Dědické právo: přesně se neví, kdo co dědil, ale sourozenci (jen sestry se vyvdávaly jinam) zůstávali na statku, fungovala tedy velkorodina; matky často přešly do pozice služebných.

- Výlučnost patrilinéárního principu tvoření rodiny.
- Neolokalismus: tzn: V severozápadním modelu pod jednou střechou nikdy dlouhodobě nežily dva manželské páry, v jihovýchodním modelu je to běžné.
- Hajnalova teorie dvojího modelu byla mezi odbornou veřejností vesměs přijata, nově ale byl model regionálně zjemněn a ukazuje se, že ne všechny znaky byly tak přísně dodržovány jak na jihovýchodě, tak na severozápadě Evropy.

Vývoj rodiny

Předmoderními formami rodiny se zabýval i L. Stone (1977, cit. dle Rodina, 2007 [on-line]), jenž v období od 16. do 19. století vymezil tyto stěžejní fáze vývoje rodiny:

1. Relativně malé, nukleární rodiny (tj. rodiče a děti, neboť krátká střední délka života zpravidla zabraňovala vzniku trojgenerační rodiny), udržující četné a intenzivní kontakty s celou komunitou, přičemž rodina svým členům neposkytovala větší citovou blízkost než síť širších příbuzenských a sousedských svazků. Rodina plnila především ekonomickou funkci a byla spíše zárukou přežití. Sňatky byly proto uzavírány především z majetkových důvodů. Častěji se hovoří o „domácnosti“ než přímo o „rodině“. Domácnost je definována lokálně a nikoliv na základě pokrevního příbuzenského svazku, neboť do domácnosti patřilo i služebnictvo (tamtéž).
2. Druhá, „přechodná“ forma existovala spíše jen ve vyšších vrstvách a vyskytovala se přibližně na přelomu 17. a 18. století. Zde se nukleární rodina vymezovala oproti celé společnosti, přičemž hlavní důraz začal být kladen na mateřskou lásku a na přirozenou autoritu otce (tamtéž).
3. Třetí fáze, která se začíná objevovat v průběhu 19. století a která v mnoha aspektech přetrvává prakticky dodnes, je těsně spjatá s citovým individualismem,

svobodnou volbou partnera na základě lásky, pevnými citovými vazbami, uzavřeností vůči okolí a důrazem na své soukromí (tamtéž).

Postmoderní rodina

V moderním světě se role rodiny uvolňuje právě v souvislosti s majetkoprávními vztahy. Žena během dvacátého století získala značnou samostatnost - osobní, finanční a společenskou, dokonce nepovažuje za nutné udržovat vztah s mužem kvůli společné výchově dětí. Zatím největší šíři tohoto úkazu můžeme dokumentovat v USA cca od osmdesátých let, kde se dokonce stalo určitou prestiží žít stylem singles. V naší zemi se rodina v tradičním pojetí rozpadá zhruba od sedmdesátých let 20. století, kdy došlo k definitivnímu překonání společenského odsouzení rozvodu. Důsledkem je generace dnes již starších lidí, kteří z rodinného prostředí neznají některé vzorce chování, protože je nemohli odpozorovat z interakce a komunikace vlastních rodičů. Nedokážou řešit vlastní problémy, nebyli vedeni k úctě vůči partnerovi, k důsledné a odpovědné výchově dítěte a ani k úctě k vlastním předkům. Nemohli tudíž nic z toho předat dál a jejich potomci se rozvádějí také. Nyní vyrůstá další generace, která se hůře orientuje v takzvaných tradičních hodnotách, ale možná právě proto je vědomě hledá (Rodina, 2007 [on-line]).

V současnosti mnoho odborníků i laiků pochybuje o schopnosti dalšího setrvání „tradiční“ rodiny, ale zkušenosti ukazují, že pokud je pominuta hmotná stránka existence jako prvořadá, potom se stává důležitou péče o děti a jejich výchova v tradičním smyslu. Dítě potřebuje znát vzorce chování, jaké se mimo úplnou rodinu, pokud možno i s širším okruhem příbuzných, nikdy později nemůže „doučit“ (tamtéž).

1.3 Rodičovské role

Po příchodu dítěte do rodiny začíná vztah muž – žena soupeřit o čas, lásku a péči se vztahem rodič – dítě. To ale nic nemění na skutečnosti, že zdravé vztahy rodičů k dětem se odvíjejí od dobrého vztahu mezi partnery. Pouta lásky mezi nimi jsou zdrojem jistoty, kterou dítě potřebuje. Emocionální jistota matky je spojena s jejím pocitem, že je respektovaná a milovaná. Je důležité, aby její partner akceptoval nejen ji samotnou, ale také její roli ženy a matky. Role otce a role matky má svůj základ v roli manžela a manželky (Van Peltová, 2000).

1.3.1 Role matky

Role matky je stejně důležitá jako role otce. V prvních letech života dítěte se matka většinou věnuje dítěti a domácím povinnostem. V tomto období vývoje je důležité, zvláště, když nechodí do práce, aby svoje povinnosti zvládala s nadšením. Pokud kvůli mateřství opustila zaměstnání, byla to pravděpodobně profese, na kterou se připravovala několik let. Nyní se její kariéra přerušila a došlo k podstatné změně (tamtéž).

Najednou se stává ženou v domácnosti. Tato změna pro ni není jednoduchá. Čas, který teď tráví doma, může být nudný a depresivní. Je to jiné než spolupráce, na kterou byla zvyklá v zaměstnání. Péče o dítě je zpočátku zajímavá záležitost, ale později se může stát nudnou (tamtéž).

Narozením dítěte se také někdy mění tělesný stav matky. Porod může odčerpat hodně energie, více než si žena uměla představit. Může se stát, že se cítí fyzicky i psychicky na dně (tamtéž).

Žena se musí naučit vyvážit svoji roli ženy a matky. Příchod dítěte nutně změní vztah mezi manželi. Žena by ovšem neměla zapomínat na potřeby svého muže. Změny by neměly být příliš násilné. Žena, která je i nadále ke svému muži pozorná respektuje ho, mu pomáhá udržet pocit jistoty jejich vztahu (tamtéž).

Pro dítě je nejdůležitější pocit bezpečí. Hlavním důvodem nejvážnějších poruch osobnosti je často odloučení od matky v časném dětství. Člověk potřebuje celý život vědět, že se o něj někdo zajímá. Pokud tomu tak není, ztrácí kontakt s realitou a může onemocnět (Van Peltová, 2000).

První emocionální vztah, který dítě navazuje se svou matkou, tvoří základ jeho emocionálních vztahů k ostatním lidem. Pokud je jeho citový vztah s matkou dobrý, pokud se cítí v bezpečí a jsou uspokojovány jeho potřeby, vyraje v harmonickou osobnost a bude mít přiměřené sebevědomí, které bude v životě potřebovat (tamtéž).

Domov je pro dítě zároveň první školou a matka jeho první učitelkou. Dobrému učiteli můžete důvěřovat, aniž byste si jeho informace museli ověřovat u někoho jiného (tamtéž).

Dítě se nejdříve musí naučit respektovat autoritu. Další lekce pro ně pak budou jednodušší. Matka musí být autoritou. Autorita je někdo, kdo ví o daném problému více než žák, kdo dokáže mít od věcí odstup. Dobrý učitel usiluje o to, aby byl v očích svých žáků spolehlivý, a proto se drží faktů, které může dokázat. Později si může dovolit více riskovat, pokud mu jeho žáci dostatečně věří. Matka vždy volí, co své dítě naučí. Nesmí ale dítěti nadávat, odsuzovat ho nebo trestat. Měla by ho prostě naučit přizpůsobit se (tamtéž).

Dobrá matka, pokud je to nutné, žáka také potrestá, přitom však trest není něčím, co je zaměřeno proti dítěti, ale něčím, co je v jeho prospěch (tamtéž).

Nezbytnou vlastností matky jako učitelky je důslednost. Těžko může z dítěte vyrůst dobrý matematik, bude-li mu učitel v pondělí a ve středu tvrdit, že dvě plus dvě je šest, zatímco v úterý a ve čtvrtek, že dvě plus dvě jsou čtyři. Nedůslednost ve výchově způsobuje zmatek a paniku. Je lepší se ve výchově důsledně mýlit, než mít pravdu a být nedůsledný (tamtéž).

Matka je odpovědná také za výchovu v sociální oblasti. Dítě musí pochopit, že tady není jen proto, aby uspokojovalo své vlastní potřeby, ale že má své schopnosti

využít pro celou společnost. Mělo by být vychováváno spíše v duchu idealismu než v duchu materialismu. Pokud matka v dítěti vypěstuje zdravé sebevědomí, pak o jeho sociální citění nemusí mít obavy (Van Peltová, 2000).

Matka má také odpovědnost za dobrý tělesný vývoj svých dětí. S tím souvisí skladba jídelníčku. Matka by měla mít také základní znalosti o zdraví, výživě a fyziologii dítěte. Pokud je rodina zdravá, je zřejmé, že tento úkol plní dobře (tamtéž).

Pro citový vývoj dítěte je nejdůležitějších prvních pět až šest let života. Atmosféra, kterou rodiče v tomto období doma vytvoří, má zásadní vliv na budoucnost dítěte. Rodiči se nestávají přes noc. Rodiči se musíme učit být. K tomu se můžeme i vzájemně povzbuzovat. Tak můžeme vybudovat šťastnou rodinu (tamtéž).

1.3.2 Role otce

V průběhu 20. století se v Evropě změnilo rozdělení moci ve výchově dětí v rodině. Zároveň došlo k přeměně vztahů mezi manželi (díky nárůstu placené práce žen a rozšíření možnosti rozvodu) i mezi rodiči a dětmi. Cílem výchovy již není morální modelování dítěte, ale objevování jeho skrytých talentů a rozvoj jeho osobnosti. To klade na současné rodiče nové požadavky, jejich role se mění (Rozporuplné diskurzy ..., 2006 [on-line]).

Stále více žen v České republice má vyšší než střední vzdělání a větší možnost uplatnit se na trhu práce. S tímto jevem souvisí změny uvnitř rodiny. Dochází k narušení tradičního rozdělení rolí v rodině, kdy muž vydělává peníze a žena se stará o děti a domácnost. Vztahy mezi partnery jsou více symetrické (Maříková, 2000).

Biologické a sociální otcovství

Otec je definován jako rodič mužského pohlaví. Rozlišuje se role biologická (otec je ten, kdo dítě zplodil), sociální (otec je ten, kdo se o dítě stará a vychovává ho) a právní (otec je ten, který má rodičovskou odpovědnost, práva a povinnosti). V České republice jsou většinou všechny tyto role spojeny. V současné době je stále více svobodných matek, proto častěji než dříve dochází k situaci, že biologický otec na dítě vůbec nepůsobí. Mnohdy jeho roli převezme otec náhradní (Bakalář, 2002).

Hlavní rozdíl mezi mateřstvím a otcovstvím tradičně spočíval ve faktu, že mateřství bylo jisté, zatímco otcovství bylo nevyhnutelně nejisté. Díky novým medicínským technikám již ale otcovství nemusí nutně být nejisté a otec může být bez rizika omylu definován jako biologický zploditel. Proto, aby se muž stal otcem, ovšem nestačí být otcem biologickým, otcovství by také mělo mít charakter sociální. To je zřejmé právě na příkladu rozvodu: muž v pozici biologického otce je často držitelem legitimní autority, nestačí ale k tomu, aby jej udržela v postavení otce, který je blízký svým dětem (Rozporuplné diskurzy..., 2006 [on-line]).

1.3.2.1 Mateřství a otcovství – podobnosti a rozdíly

Vzhledem k tomu, že otcovská a mateřská role byly donedávna chápány jako protikladné a zároveň se vzájemně doplňující, není možné uvažovat o otcovství odděleně od mateřství (tamtéž).

Parsonsovska teorie, v 50. letech předpokládala striktní oddělení mužských a ženských rolí v rodině. Pohled psychologů a pediatriů dlouho vycházel z předpokladu, že pokud se muž stane pečovatelem, identifikuje se s mateřskou funkcí a ztratí svou mužnost, a že pouto mezi matkou a dítětem je dáno biologicky, a tudíž je nutně odlišné od pouta otcovského. Ve Francii například bylo pole studií otcovství silně ovlivňováno teorií, že zatímco matka představuje péči a citovost, otcova funkce spočívá ve zosobnění zákona a autority (tamtéž).

V USA proti sobě ve druhé polovině 20. století stály dva protichůdné psychologické pohledy: na jedné straně klasická vývojová psychologie, která zdůrazňovala význam rozdílů mezi mateřskými a otcovskými výchovnými praktikami pro zdravý vývoj dítěte, a na straně druhé přístup „nového otcovství“, který zdůrazňoval potřebu citovějšího přístupu mužů k rodičovství (Rozporuplné diskurzy..., 2006 [on-line]).

Existuje celá řada politických názorů. První pohled předpokládá vrozené odlišnosti mezi mužem a ženou, tedy i mezi matkou a otcem. Konzervativní myslitelé vycházející ze sociobiologie tvrdí, že dítě potřebuje dva různé typy lásky a disciplíny – mateřskou a otcovskou, a to nejlépe poskytované biologickou matkou a otcem. Konstruktivistický koncept oproti tomu zdůrazňuje, že odlišnosti mezi mužským a ženským rodem jsou vytvořeny sociálně. Zatímco jedni zastánci tohoto pohledu se domnívají, že neexistuje žádný důvod, proč by odlišnosti mezi mateřstvím a otcovstvím měly být zachovány, jiní jsou přesvědčeni, že i když jsou sociálně podmíněny, mají svůj nenahraditelný význam a funkci. Podle prvních výchova dítěte vyžaduje alespoň jednoho milujícího a oddaného rodiče jakéhokoli pohlaví a alarmující varování konzervativních autorů před „otcovskou nepřítomností“ slouží jen k obviňování a znevažování práce a snahy svobodných či rozvedených matek. Podle druhého tábora musí být pro zdravý vývoj dítěte vždy zajištěna mateřská i otcovská funkce, ovšem nemusí být nutně zajišťovány vlastní matkou a otcem, ale i jinými osobami mužského či ženského pohlaví (Rozporuplné diskurzy..., 2006 [on-line]).

Empirické studie ukazují, že otcové jsou schopní budovat a udržovat vztahy se svými dětmi, které se velmi podobají vztahům mateřským, a že muži i ženy mají stejné předpoklady vytvořit si blízký a intimní vztah se svými dětmi prostřednictvím každodenních pečovatelských aktivit. Tyto aktivity jsou ale nejčastěji vykonávány ženou, která tím získává určité znalosti a dovednosti a postupně se v rodině stává „odborníkem“ na záležitosti týkající se dětí. Jakmile je jednou jeden z rodičů ustaven v této pozici, pro druhého se stává obtížné do jejich vztahu zasahovat a je mu přisuzována funkce živitele a ochránce (tamtéž).

Otec má v rodině a ve výchově často dominantní roli, je autoritou. Disciplína, kterou vytváří otec a hranice, které určuje vedou dítě k vnitřní kázni. Dítě si uvědomí, že v životě nejde jen o uspokojování vlastních potřeb (Bakalář, 2002).

Otec má ve výchově i jiné důležité role. Otcové jsou často otevřenější a upřímnější v oblastech, které narušují společenské normy (možná, že sex je dobrý, možná, že Bůh neexistuje). Otec ve věci upřímnosti riskuje více než matka, riskuje, že dítě neporozumí tomu, co se právě dozvědělo (Bakalář, 2002).

Otec si většinou hraje s dětmi odvážnějším způsobem, který naučí dítě nebát se a riskovat (tamtéž).

Dítě - dívka, která byla vychovávána pouze matkou vždy touží po akceptování jinými muži, což mnohdy vede k nápadnějším projevům sexuality. Nedělá to pro vlastní uspokojení, ale ze strachu, že se nebude líbit, že neuspokojí muže. Nepřítomnost otce a nedostatek lásky je někdy příčinou, že tato dívka začne užívat drogy, hledá něco, čím by zaplnila prázdno. Některé tyto dívky brzy otěhotní proto, aby upoutaly pozornost a dostaly muže do svého života (tamtéž).

Dívka potřebuje rozvíjet vztah se svým otcem. Potřebuje porozumět rozdílům v mužské a ženské roli. Otec jí pomáhá rozvinout její ženskost. Dcera potřebuje ocenění svého otce (Van Peltová, 2000)

Chlapec naopak přebírá od svého otce mužské rysy, které se později stanou součástí jeho osobnosti. Dítě své hodnoty buduje podle toho, jaký vztah vidí mezi matkou a otcem. Pokud syn vidí, jak otec ženy podceňuje, bude jeho jednání napodobovat. To platí i v opačném případě (tamtéž).

Rodiče mají často rozdílné představy o výchově svých dětí, tyto rozdíly by rodiče neměli zneužívat k tomu, aby se zalíbili dítěti ("Dovolím ti víc než táta") nebo aby citově snižovali svého partnera ("Jsem na tebe hodnější"). Praktikování odlišných způsobů výchovy může fungovat jen za předpokladu, že si partneři stanoví jasná pravidla, která budou dodržovat. Jestliže je jeden z rodičů důsledný a přísný na dítě a

druhý naopak upřednostňuje volnou výchovu, může to způsobit, že dítě bude rodiče využívat a štvát je proti sobě (Rogge, 2005).

1.3.2.2 Nový otec a nepřítomný otec

Otcovství prošlo v Evropě čtyřmi fázemi: nejprve byl otec hlavou rodiny, učitelem morálky a náboženství, později se stal otcem-živitelem, poté představoval zejména mužský vzor pro své děti a v současnosti je otcem, který pečuje o děti a podílí se na jejich výchově (Rozporuplné diskurzy..., 2006 [on-line]).

Na druhé straně se často mluví o absenci otce v rodině a při výchově dětí (tamtéž).

Podle konzervativních kritiků představuje nepřítomnost otců v rodinách jeden z nejvýznamnějších sociálních problémů. Otcové nenaplňují dostatečně svou úlohu, zejména v případech nemanželských narození a partnerských rozchodů. Děti vystavené otcovské nepřítomnosti se nemohou vyvíjet stejně dobře jako děti ostatní (tamtéž).

Výzkumy ukázaly, že děti vychovávané bez otců mají horší zdravotní stav, trpí horšími rodinnými a materiálními podmínkami a vykazují horší školní výsledky. Podle těchto studií nelze dítě dobře vychovat v jiné než úplné nukleární rodině, složené z obou jeho biologických rodičů. Tyto závěry se ale ukázaly být do značné míry zpochybnitelné. Jiné studie prokázaly, že spíše než o kauzální vazbu „otcova nepřítomnost = problémy rozvoje dítěte“ se jedná o kauzalitu „chudoba = problémy rozvoje dítěte“ nebo „konflikt mezi rodiči = problémy rozvoje dítěte“. Historický pohled navíc ukazuje, že stížnosti na absenci otců ve výchově existují již od počátku průmyslové revoluce, která přinesla požadavek práce muže mimo domácnost a s tím související fyzickou nepřítomnosti v domácnosti během většiny dne (tamtéž).

Otec jako hlava rodiny

Dobry otec pocituje odpovednost za vedeni rodiny. Jeho vudci role pritom neni jen otazkou tradice. Vyzkumy dokladaji, ze v rodinach, kde je otec uznavan jako hlava rodiny, se objevuje mene citovych problemu nez tam, kde autorita otce chybí (Van

Peltová, 2000).

Být hlavou rodiny ale neznamená dominantní a diktátorské postavení autority, jak to muži někdy chápou. Vedení rodiny je v jistém smyslu záležitostí obou partnerů. Neznamená to, že muž vždy velí a žena jen poslouchá. Muž jako hlava rodiny by měl být mírný a citlivý (Van Peltová, 2000).

Správný muž chápe pozici své partnerky a nemá přehnané požadavky na ni, ani na své děti. Je vnímavý k potřebám každého člena rodiny. Takový muž dokáže respektovat osobnost člověka, jedná s ním poctivě a laskavě (tamtéž).

Pokud není role vůdce zřetelná, vznikají v rodině problémy. Děti, které vyrůstají v rodině, kde si rodiče vyměnili role, mohou mít sklony k nepřiměřenému jednání. Výzkumy ukazují, že v rodinách, kde je dominantní matka, může mít syn problémy s vlastní identitou (tamtéž).

1.4 Výchova

Slovník uvádí, že výchova je proces záměrného a soustavného formování osobnosti. Přesto ji mnozí chápou pouze jako trestání. Výchova není trestání dětí za to, že se odchýlily z cesty, ale způsob, kterým lze ukázat cestu, po které by měly jít. Bývalo zvykem, že významný učitel měl své žáky, které vychovával, učil je svému umění. Stejně tak i rodiče by měli být učiteli svým dětem, být jim příkladem a vzorem, ukazovat dětem, jak správně žít (Van Peltová, 2000).

V souvislosti s výchovou se někdy používá výraz „interakce“ nebo „interakční model“. Znamená to vzájemné předávání podnětů mezi dvěma a více lidmi, vzájemné působení jednoho na druhého, přičemž jsou oba ve vzájemném vztahu a co udělá jeden má vliv na druhého (Matějček, 1994).

Cíle výchovy

Smyslem výchovy je naučit dítě sebeovládání. Rodiče by měli vést dítě k tomu, aby se stalo slušným člověkem. Protože jeho představa o sobě výrazně ovlivňuje jeho sebeovládání, nesmí výchova útočit na jeho sebevědomí. Je celkem neškodné zaútočit proti jednání druhého, jestliže je může změnit. Ale je strašné útočit na jeho sebeúctu, protože jiným člověkem se stát nemůže (Van Peltová, 2000).

Bible říká, že rodiče mají děti „zasvětit do jejich cesty“ (Příslaví 22,6). To ale neznamená, že rodiče mají svým dětem plnit všechna jejich přání. Dětem se výchova nemusí vždy líbit. Rodiče jsou ale těmi učiteli a vychovateli, dítě je žák a nerozhoduje o pravidlech. Musí je dodržovat, ať se mu to líbí nebo ne. Pokud se rozhodne pravidla nedodržovat, je na rodičích, aby ho naučili poslušnosti. Dětský vzdor, vzpoura a další projevy podobného rázu mají prověřit rodičovství, jsou pro rodiče výzvou i zkouškou zároveň (tamtéž).

Kdy začít s výchovou?

S výchovou by se mělo začít v okamžiku, kdy dítě začne prosazovat svoji vůli projevuje svá vlastní přání. V tomto stadiu lze hovořit o nevědomé výchově. Odborníci se shodují na tom, že nejdůležitější období pro výchovu dítěte, pokud pomineme velmi důležité prenatální období, je první rok života dítěte, respektive první měsíc, přičemž každý další měsíc má menší význam než ten předešlý. To z toho důvodu, že v prvních měsících života jde zrání jedince kupředu nejrychleji. V dalším období – a to do deseti až čtrnácti let věku – se tempo ve vývoji, až na malé výjimky zpomaluje (Van Peltová, 2000).

Už i nemluvně umí rodiči manipulovat. Pokud se dítě nenaučí dodržovat vžitý pořádek rodiny do šesti měsíců života, donutí rodiče, aby dodržovali jeho vlastní pořádek (tamtéž).

Konečný cíl – sebeovládání

Dítě potřebuje, aby byly ve výchově splněny některé velmi důležité podmínky, aby bylo dosaženo konečného cíle, kterým je sebeovládání dítěte (dle Van Peltová, 2000).:

1. Dítě potřebuje příznivé prostředí.

Čím pečlivěji se vybírá a připravuje prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, tím méně bude výchovných problémů.

Rodiče by se měli ujistit, že hračky a různé jiné pomůcky ke hře, které mají doma, jsou pro dítě vyhovující a zdravotně nezávadné. Prostor domova ovlivňuje dítě už dávno předtím, než vůbec začne chodit do školy. Pro dítě je důležité inspirující a zdravé prostředí.

2. Každé dítě vyžaduje individuální přístup.

I když víme, že je každé dítě jiné, často se rodiče pokoušejí vychovávat všechny děti stejným způsobem. Protože každé dítě je díky kombinaci genů a vlivu prostředí jiné,

musí rodiče používat také odlišné výchovné metody. Tiché a citlivé dítě potřebuje jiné zacházení než dítě extrovertní a velmi živé.

3. Při utváření vlastního prostředí potřebuje dítě volnost.

Když chce dítě samo jíst, měli by mu to rodiče dovolit a zapomenout na nepořádek. Dítě se takto učí samostatnosti. Pokud ho rodiče budou stále krmit, zpomalí jeho rozvoj sebekontroly. To platí i pro všechny jiné aktivity.

4. Dítě potřebuje dobrý příklad rodičů

Rodiče jsou pro své potomky živými modely, které ony přirozeně napodobují. Často nevědomky rodiče učí své potomky kladům i záporům. Jsou-li rodiče zdvořilí a šťastní, bude zdvořilé a šťastné i jejich dítě. Pokud v těžkých chvílích projevují trpělivost, odvahu a pevnost, bude takové i jejich dítě. Jestliže respektují jeho práva a vlastnosti, bude i dítě respektovat práva a pocity jiných.

5. Výchova „přirozenými důsledky“.

Je to jedna z neúčinnějších výchovných metod, i když ji používá jen málo rodičů. Když jsou přirozené důsledky příjemné, chová se dítě stále stejně. Jsou-li však nepříjemné, motivuje to dítě ke změně. Rodiče své dítě často chrání tak, aby nebylo vystaveno přirozeným důsledkům vlastního jednání. Tím ovšem dítě přichází o výchovnou hodnotu zkušenosti a nenaučí se stát na vlastních nohou.

1.5 Rodičovská dovolená

V České republice náleží otcům právo využít rodičovskou dovolenou od roku 2001. V evropském kontextu patříme mezi země, které tuto možnost legislativně umožnily poměrně pozdě. Daleko dříve byla tato možnost uzákoněna a využívána ve skandinávských zemích, kde otcové pečovali o své malé děti formou rodičovské dovolené již od 70. let 20. století. Podíl otců i jejich čas strávený na rodičovské dovolené však byl, a stále je, mnohem nižší v porovnání s ženami (Rodičovská dovolená, 2006 [on-line] - přes. cit.).

1.5.1 Právní úprava čerpání rodičovské dovolené

Mateřská dovolená

(1) V souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě náleží zaměstnankyni mateřská dovolená po dobu 28 týdnů; porodila-li zároveň dvě nebo více dětí nebo jde-li o zaměstnankyni osamělou, náleží mateřská dovolená po dobu 37 týdnů (Mateřská a ..., 2007 [on-line] - přes. cit.).

(2) Mateřskou dovolenou zaměstnankyně nastupuje zpravidla od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem (tamtéž).

(3) Vyčerpá-li zaměstnankyně z mateřské dovolené před porodem méně než šest týdnů, protože porod nastal dříve, než určil lékař, náleží mateřská dovolená ode dne jejího nástupu až do uplynutí doby stanovené v odstavci 1. Vyčerpá-li však zaměstnankyně z mateřské dovolené před porodem méně než šest týdnů z jiného důvodu, poskytne se jí mateřská dovolená ode dne porodu jen do uplynutí 22 týdnů, popřípadě 31 týdnů, jde-li o zaměstnankyni, která porodila zároveň dvě nebo více dětí nebo o zaměstnankyni osamělou (tamtéž).

(4) Jestliže se dítě narodilo mrtvé, náleží zaměstnankyni mateřská dovolená po

dobu 14 týdnů (Mateřská a..., 2007 [on-line] - přes. cit.).

(5) Mateřská dovolená v souvislosti s porodem nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů a nemůže v žádném případě skončit ani být přerušena (§ 160 odst. 2) před uplynutím šesti týdnů ode dne porodu (tamtéž).

Rodičovská dovolená

K prohloubení péče o dítě je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnankyni a zaměstnanci na jejich žádost rodičovskou dovolenou. Rodičovská dovolená se poskytuje matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let (tamtéž).

Mateřská a rodičovská dovolená při převzetí dítěte

(1) Nárok na mateřskou a rodičovskou dovolenou má též zaměstnankyně nebo zaměstnanec, kteří převzali dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nebo dítě, jehož matka zemřela; rozhodnutím příslušného orgánu se rozumí rozhodnutí, které se považuje za rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů pro účely státní sociální podpory (tamtéž).

(2) Mateřská dovolená podle odstavce 1 se poskytuje zaměstnankyni ode dne převzetí dítěte po dobu 22 týdnů, a převzala-li zaměstnankyně dvě nebo více dětí nebo jde-li o zaměstnankyni osamělou, po dobu 31 týdnů, nejdéle však do dne, kdy dítě dosáhne věku osmi měsíců (tamtéž).

(3) Rodičovská dovolená podle odstavce 1 se poskytuje ode dne převzetí dítěte až do dne, kdy dítě dosáhne věku 3 let; zaměstnankyni, která čerpala mateřskou dovolenou podle odstavce 2, se rodičovská dovolená poskytuje až po skončení této mateřské dovolené. Bylo-li dítě převzato po dosažení věku 3 let, nejdéle však do 7 let jeho věku, přísluší rodičovská dovolená po dobu 22 týdnů. Při převzetí dítěte před dosažením věku 3 let tak, že by doba 22 týdnů uplynula po dosažení 3 let věku, se

rodičovská dovolená poskytuje do uplynutí 22 týdnů ode dne převzetí dítěte (Mateřská a..., 2007 [on-line] - přes. cit.).

Společná ustanovení o mateřské a rodičovské dovolené

(1) Mateřskou a rodičovskou dovolenou jsou zaměstnankyně a zaměstnanec oprávněni čerpat současně (tamtéž).

(2) Jestliže dítě bylo ze zdravotních důvodů převzato do péče kojeneckého nebo jiného léčebného ústavu a zaměstnanec nebo zaměstnankyně zatím nastoupí do práce, přeruší se tímto nástupem mateřská nebo rodičovská dovolená; její nevyčerpaná část se poskytne ode dne opětovného převzetí dítěte z ústavu do své péče, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let (tamtéž).

(3) Jestliže se zaměstnankyně nebo zaměstnanec přestane starat o dítě, a dítě bylo z toho důvodu svěřeno do rodinné nebo ústavní péče nahrazující péči rodičů, jakož i zaměstnankyni nebo zaměstnanci, jejichž dítě je v dočasné péči kojeneckého, popřípadě obdobného ústavu z jiných než zdravotních důvodů, nenáleží mateřská nebo rodičovská dovolená po dobu, po kterou o dítě nepečují (tamtéž).

(4) Jestliže dítě zemře v době, kdy je zaměstnankyně na mateřské nebo rodičovské dovolené nebo zaměstnanec na rodičovské dovolené, poskytuje se mateřská nebo rodičovská dovolená ještě po dobu dvou týdnů ode dne úmrtí dítěte, nejdéle do dne, kdy by dítě dosáhlo věku jednoho roku (tamtéž).

1.5.2 Žena versus muž na rodičovské dovolené

Rodičovský příspěvek pobírají, z 99 % ženy, pouze asi 1 % tvoří muži. Přestože tedy byli muži legislativně zrovnoprávněni s ženami v nároku na možnost využít rodičovskou dovolenou pro péči o dítě mladší tří let, reálně tuto možnost využívají zcela výjimečně (Otcové na ..., 2006 [on-line]).

V České republice mají muži možnost čerpat rodičovskou dovolenou od 1. 1. 2001. Otců, kteří by v praxi využili tuto možnost je dnes stále velice málo, i když se jejich podíl na celkovém počtu osob využívajících rodičovskou dovolenou pozvolna zvyšuje. Přesná čísla neznáme, ale mnoho lze odvodit z databáze Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky o příjemcích státní sociální podpory. Rodič na rodičovské dovolené totiž zpravidla pobírá takzvaný rodičovský příspěvek, který mu má alespoň částečně nahradit úšlou mzdu. Pokud se podíváme na poměr osob pobírajících rodičovský příspěvek, zjistíme, že jsou to v 99 % případů ženy, pouze zhruba 1 % tvoří muži. Přestože tedy byli muži legislativně zrovnoprávněni s ženami v nároku na možnost využít rodičovskou dovolenou pro péči o dítě mladší tří let, reálně tuto možnost využívají zcela výjimečně (tamtéž).

Podle výzkumů je muž na rodičovské dovolené považován za něco spíše výjimečného. Je to pochopitelné vzhledem k malému rozšíření takových otců mezi rodiči malých dětí i ke skutečnosti, že česká společnost je značně konzervativní co se týká zachovávání tradičních ženských a mužských rolí. Pečovatelská role je tak spojována výhradně s ženami. Mnoho otců se tak dnes nedokáže postarat o své malé děti a jejich okolí to od nich ani nevyžaduje. Naopak muži, kteří se svým dětem intenzivně věnují již od jejich nejútlejšího věku a dokáží se o ně samostatně postarat, vzbuzují na veřejnosti pozornost. Charakterizovat skupinu otců, kteří celodenně pečují o malé děti formou rodičovské dovolené, je velmi těžké. Za shodné charakteristiky lze považovat odvalu, kterou tito muži musí prokázat při rozhodnutí zhostit se nelehkého úkolu, která je ovšem v mnohých případech podpořena nebo přímo vyvolána vnějšími okolnostmi. Dále i ochotu a důvěru jejich partnerek k tomu, aby otcům celodenní péči o

dítě přenechaly (Otcové na..., 2006 [on-line]).

Hlavní důvody, které rodiče vedou k rozhodnutí, že otec zůstane na rodičovské dovolené jsou většinou založeny na možnostech pracovního uplatnění obou rodičů a jejich ekonomické situaci, zhruba ve čtvrtině případů je silným i motiv otce pečovat o dítě. Nikdy se samozřejmě nejednalo o jeden prostý důvod, ale vždy se rodiče rozhodovali na základě vzájemné dohody a zvažovali množství faktorů, které jejich rozhodnutí ovlivňovaly. Jako hlavní důvody svého rozhodnutí uvádí rodiče nejčastěji ekonomickou situaci rodiny spojenou s uplatněním na pracovním trhu (tamtéž).

V těchto rodinách je často finančně výhodnější, aby zůstal doma muž, protože žena má podstatně vyšší mzdu. Dalšími důvody jsou, že muž nemůže najít zaměstnání nebo mu nevyhovuje jeho stávající zaměstnání, vědomí, že muž si může během rodičovské dovolené přivydělávat, zatímco žena by nemohla, vědomí o pomoci prarodičů atd. Rozdílly jsou samozřejmě také v tom, zda otec zůstává doma s dítětem pouze na kratší (přechodnou) dobu nebo jestli čerpá většinu rodičovské dovolené, a konečně v návaznosti na počet dětí (tamtéž).

Pro muže je zkušenost s péčí o dítě a domácnost většinou nesmírně cenná a zajímavá, protože si vlastně uvědomí, kolik "neviditelné" práce ženy běžně vykonávají, a také si většinou během této doby vybudují velmi úzký vztah se svými dětmi. Důležitý je rovněž kladný dopad na stmelení nukleární rodiny a posílení vzájemných vazeb mezi jejími jednotlivými členy, kteří si musí většinou více vzájemně pomáhat. Ženy pak oceňují podobné přínosy jako muži, a sice utužení vztahu mezi otcem a dítětem, spokojenost dětí i skutečnost, že si jejich partner vyzkoušel, co celá péče o dítě a domácnost obnáší a více si jich pak váží za to, že ji vykonávají (tamtéž).

Pokud je na mateřské a poté rodičovské dovolené žena, automaticky se předpokládá, že vedle péče o dítě obstarává také domácí práce. V rodinách, kde o dítě pečuje muž, by měl logicky tyto povinnosti převzít on, ale většinou tomu tak není. Partneři si nepřevrátí zcela své tradiční role, ale spíše dochází k jejich sdílení. Kompetence muže se rozšíří o péči o dítě a domácnost, to však neznamená, že by žena tyto práce vůbec nedělala. Ženy z takových rodin se v době, kdy nepracují, věnují

rodině poměrně intenzivně a pomáhají tak svým partnerům v obecně vyšší míře, než jak to činí muži, jejichž manželky jsou na rodičovské dovolené. V tomto to mají muži na rodičovské dovolené většinou lehčí, neboť se můžou do značné míry spolehnout na pomoc partnerky. Navíc bylo zjištěno, že muž většinou v domácnosti nezastane stejné množství práce, jako by vykonala jeho žena, pokud by byla doma. Muži totiž mají daleko silnější tendenci věnovat se přímo dítěti a upozadují další povinnosti spojené s péčí o domácnost. Děti tedy se svými otci rozhodně netrpí, možná spíše naopak, muži se jim snaží maximálně věnovat. Ve vykonávání domácích prací pak otcové často spoléhají na pomoc partnerky a ve většině rodin se vyskytuje alespoň jedna domácí činnost, kterou muži ani během rodičovské dovolené nevykonávají (Otcové na..., 2006 [online]).

V rodinách v době, kdy jsou již děti větší a oba rodiče opět pracují se často projevuje zkušenost se zástupností péče i nadále. Otec se i nadále výrazněji podílí na péči o dítě/děti a domácnost, pomáhá v tomto smyslu své partnerce. Z hlediska sladování rodinné a pracovní sféry je to výhodné například v době, když dítě onemocní a někdo s ním musí zůstat doma. V rodinách, kde muži využili rodičovskou dovolenou, jsou pak rodiče skutečně většinou snadněji zastupitelní a není tedy problém, aby volno na ošetřování nemocného dítěte čerpal jeho otec. Rodiče se pak často rozhodují podle aktuálního zaměstnání a doma zůstává ten z nich, pro kterého absence v práci přináší méně komplikací nebo menší finanční ztrátu (tamtéž).

2 Praktická část

2.1 Cíl výzkumu a stanovení hypotéz

2.1.1 Cíl výzkumu:

Cílem výzkumu je zjistit, zda existují generační rozdíly v názorech mužů a žen na úlohu muže na rodičovské dovolené.

Součástí výzkumu je též **zjišťování motivace** vedoucí **muže**, kteří čerpají či v nedávné době čerpali rodičovskou dovolenou, k rozhodnutí pečovat o dítě v době, kdy je jejich partnerka výdělečně činná.

2.1.2 Stanovení a zdůvodnění hypotéz:

Hypotéza č. 1 (dále též H1)

Předpokládám, že existují generační rozdíly v názorech mužů a žen na úlohu muže na rodičovské dovolené. Myslím si, že pro mladší generaci nepředstavuje muž na rodičovské dovolené něco neobvyklého či zvláštního. U starší generace naopak předpokládám, že si většina z dotazovaných, myslí, že by na rodičovské dovolené měla zůstat spíše žena, zatímco muž by měl chodit do práce a vydělávat peníze, aby zabezpečil rodinu.

Zdůvodnění H1:

Velká část lidí, kteří jsou ekonomicky aktivní, hodnotí ve svých oborech možnosti uplatnění žen v porovnání s muži jako horší. S výjimkou možnosti získat vedoucí místo, kde názor o lepší pozici mužů zastává takřka třípětinová většina ekonomicky aktivních, však toto mínění nepřevažuje nad podílem těch, kdo postavení mužů a žen vidí jako rovnocenné. Větší distanci od rodičovské dovolené otců si drží muži, kteří jsou skeptičtější ke schopnosti otců postarat se o malé děti (Rodičovská dovolená..., 2003 [on-line]).

Výsledky šetření, které zveřejnilo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR a které se zaměřilo na otázky rodičovské dovolené a postavení žen a mužů z hlediska možností ekonomického uplatnění, dále ukazují, že ekonomicky aktivní lidé v naprosté většině nepohlížejí negativně na rodičovskou dovolenou otců (tamtéž).

Většina dotázaných rodičovskou dovolenou otců vnímá jako celkem běžnou záležitost, i když čtvrtina respondentů v ekonomicky aktivním věku by na případné rozhodnutí některého spolupracovníka odejít na rodičovskou dovolenou místo ženy reagovala s podivem (tamtéž).

To souvisí i s tím, že přestože se většina lidí kloní k názoru, že otec by měl s to se o malé dítě postarat a že jen asi desetina respondentů se přiklání k opačnému tvrzení, přece jenom v tomto ohledu zjevně nepanuje žádné rezoltní a bezpochybné přesvědčení (Rodičovská dovolená..., 2003 [on-line]).

Hypotéza č. 2 (dále též H2)

Předpokládám, že hlavní důvod toho, že muž zůstane na rodičovské dovolené, je lepší platové ohodnocení jeho partnerky.

Zdůvodnění H2:

Hlavní důvody, které vedou muže k rozhodnutí zůstat na rodičovské dovolené, jsou většinou založeny na možnostech pracovního uplatnění obou rodičů a na jejich ekonomické situaci. Častým důvodem bývá i motiv otce pečovat o dítě (Otcové na..., 2006 [on-line]).

V rodinách, kde rodiče uvedli jako hlavní důvod svého rozhodnutí ekonomickou situaci rodiny spojenou s uplatněním na pracovním trhu, je často finančně výhodnější, aby zůstal doma muž, protože žena má podstatně vyšší mzdu. Dalšími důvody jsou například vědomí, že muž si může během rodičovské přivydělávat, zatímco žena by nemohla, vědomí o pomoci prarodičů, atd. Rozdíly jsou také v tom, zda otec zůstává doma s dítětem pouze na kratší dobu nebo jestli čerpá většinu rodičovské dovolené, a konečně v návaznosti na počet dětí (tamtéž).

2.2 Metody a techniky sběru dat

Metody sběru dat

V provedeném sociálním šetření byla pro sběr dat využita **metoda terénního výzkumu** (explorační metoda). K vyhodnocení a zpracování získaných dat byla použita **metoda matematicko-statistická**.

Techniky sběru dat

Z technik sběru dat se jako nejvhodnější jevílo užití techniky dotazníku a ankety.

Dotazník

Dotazník je písemným dotazováním, které je velmi rozšířeným nástrojem získávání informací pomocí výpovědi respondenta. Spočívá v tom, že respondent sám písemně odpovídá na otázky v dotazníku (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001).

Výhody dotazníku:

- úspora času a finančních prostředků
- nedochází k nežádoucímu ovlivnění působením osoby tazatele
- respondent si sám určí dobu, která mu vyhovuje pro zodpovězení otázek (tamtéž).

Nevýhody dotazníku:

- nižší návratnost než u osobního dotazování
- možnost rozmyšlení si odpovědí nedovoluje zachytit často velmi důležité spontánní odpovědi
- není možná kontrola, kdo skutečně dotazník vyplnil
- nejsou pod kontrolou podmínky, za kterých byl dotazník vyplňován (tamtéž).

Anketa

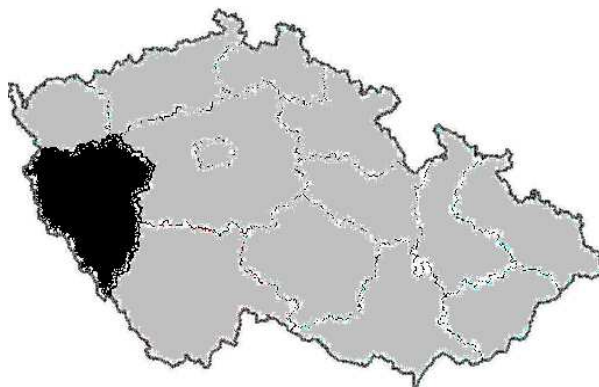
Anketa je formou neadresného dotazování, kdy záleží na aktivitě respondenta, zda se rozhodne odpovědět či nikoli. Výsledky získané pomocí ankety mají vždy jen charakter orientační (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001).

2.3 Popis terénu a výzkumného vzorku

Terén výzkumu

Výzkum byl realizován v lednu a v únoru 2010 převážně na území města **SUŠICE**, často též nazývaného „Brána Šumavy“. Sušice leží v nadmořské výšce 465 m ve Svatoborské vrchovině. Bývalé královské město se rozprostírá po obou březích kdysi zlatonosné řeky Otavy. Žije zde okolo 11 500 obyvatel. Sušice leží v Plzeňském kraji a od r. 2003 je obcí s rozšířenou působností pro 30 obcí.

V části města byla vyhlášena městská památková zóna s mnoha zajímavými stavbami a objekty. Pro okolí Sušice je typická pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika a hipoturistika.

Sušice je jedním z východisek do oblasti centrální Šumavy. Leží v předhůří Šumavy na křižovatce turistických tras a na okraji Národního parku Šumava. Díky své poloze uprostřed hustě osídlené střední Evropy, relativně zachovalé přírodě i bohatým vodním zdrojům je Šumava často nazývána „Zelenou střešou Evropy“.

Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem jsou *4 skupiny respondentů*:

- respondenti ve věku **od dvaceti do třiceti let** jejich věku (dále též **skupina A**)
- respondenti ve věku **od čtyřiceti do padesáti let** (dále též **skupina B**)
- respondenti **starší šedesáti let** (dále též **skupina C**)
- čtvrtou skupinu respondentů tvoří muži, kteří čerpají nebo v nedávné době čerpali rodičovskou dovolenou (= **skupina D**)

(Těchto 31 mužů odpovídalo na anketní otázku, jaký je hlavní důvod skutečnosti, že se rozhodli zůstat na rodičovské dovolené se svým dítětem.)

Výzkumu se zúčastnilo celkem 211 respondentů (skupina A – 60 respondentů, skupina B - 60 respondentů, skupina C – 60 respondentů, skupina D – 31 respondentů).

Představení respondentů skupiny A

Tabulka A1 – respondenti dle pohlaví

<i>Pohlaví</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Muž	30	50
Žena	30	50
Celkem	60	100

Tabulka A2 – respondenti dle věku

<i>Věk</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
20 let	3	5
21 let	12	20
22 let	4	6,7
23 let	9	15
24 let	10	16,7
25 let	7	11,7
26 let	2	3,3
27 let	5	8,3
28 let	2	3,3
29 let	4	6,7
30 let	2	3,3
Celkem	60	100

Tabulka A3 – respondenti dle nejvyššího dosaženého vzdělání

<i>Nejvyšší dosažené vzdělání</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Základní	2	3,3
Vyučen(a)	13	21,7
Střední s maturitou	36	60
Vyšší odborné	3	5
Vysokoškolské	6	10
Celkem	60	100

Tabulka A4 – respondenti dle svého bydliště

<i>Bydliště respondenta</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Žije s rodiči, zatím nemá partnera	14	23,3
S rodiči, partner žije jinde	19	31,7
Společně s partnerem/partnerkou u svých rodičů	4	6,7
Společně s partnerem/partnerkou u jeho/jejích rodičů	4	6,7
Sám/sama ve vlastní domácnosti	6	10
Ve společné domácnosti s partnerem/partnerkou	7	11,7
Ve společné domácnosti s partnerem/partnerkou a dítětem/děťmi	4	6,7
Ve společné domácnosti s dítětem/děťmi, bez partnera/partnerky	2	3,3
<i>Celkem</i>	60	100

Tabulka A5 – respondenti dle počtu dětí

<i>Počet dětí respondenta</i>	<i>Respondent i</i>	<i>Respondenti v %</i>
Žádné dítě	54	90
1 dítě	2	3,3
2 děti	4	6,7
<i>Celkem</i>	60	100

Tabulka A6 – Představení respondentů dle věku svých dětí

<i>Věk dítěte/děti</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
0 – 2 roky	2	3,3
2 – 4 roky	2	3,3
4 roky a více	2	3,3
<i>Celkem</i>	6	100

Tabulka A7 – respondenti dle svého současného povolání

<i>Povolání</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Student/ka	28	46,7
Zaměstnanec výrobní firmy	9	15
Mateřská dovolená	6	10
Policista	4	6,7
Učitel/ka	5	8,3
Prodavačka	4	6,7
Účetní	1	1,7
Nezaměstnaný	3	5
<i>Celkem</i>	60	100

Představení respondentů skupiny B

Tabulka B1 – respondenti dle pohlaví

<i>Pohlaví</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Muž	30	50
Žena	30	50
Celkem	60	100

Tabulka B2 – respondenti dle věku

<i>Věk</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
40 let	4	6,7
41 let	6	10
42 let	14	23,3
43 let	10	16,7
44 let	8	13,3
45 let	2	3,3
46 let	6	10
47 let	3	5
48 let	4	6,7
49 let	1	1,7
50 let	2	3,3
Celkem	60	100

Tabulka B3 – respondenti dle nejvyššího dosaženého vzdělání

<i>Nejvyšší dosažené vzdělání</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Základní	4	6,7
Vyučen(a)	24	40
Střední s maturitou	18	30
Vysokoškolské	14	23,3
Celkem	60	100

Tabulka B4 – respondenti dle počtu dětí

<i>Počet dětí respondenta</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
1 dítě	6	10
2 děti	48	80
3 děti	6	10
<i>Celkem</i>	60	100

Tabulka B5 – respondenti dle svého současného povolání

<i>Povolání</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Podnikatel/ka	7	11,7
Bankovní poradce	3	5
Operátor v tiskárně	1	1,7
Vychovatel/ka	6	10
Sociální pracovnice	2	3,3
Dělník	11	18,3
Provozní hotelu	2	3,3
Učitel/ka	9	15
Prodavačka	5	8,3
Vedoucí prodejny	2	3,3
Kuchař, číšník, servírka	8	13,3
Nezaměstnaná/ný	4	6,7
<i>Celkem</i>	60	100

Představení respondentů skupiny C

Tabulka C1 – respondenti dle pohlaví

<i>Pohlaví</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Muž	30	50
Žena	30	50
Celkem	60	100

Tabulka C2 – respondenti dle věku

<i>Věk</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
60-65 let	31	51,7
66-70 let	21	35
71-75 let	8	13,3
Celkem	60	100

Tabulka C3 – respondenti dle nejvyššího dosaženého vzdělání

<i>Nejvyšší dosažené vzdělání</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Základní	9	15
Vyučen(a)	32	53,3
Střední s maturitou	13	21,7
Vysokoškolské	6	10
Celkem	60	100

Tabulka C4 – respondenti dle počtu dětí

<i>Počet dětí respondenta</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
1 dítě	3	5
2 děti	36	60
3 děti	18	30
4 a více dětí	3	5
Celkem	60	100

Představení respondentů skupiny D

Tabulka D1 – respondenti (muži na rodičovské dovolené) dle věku

<i>Věk</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
25 – 30 let	7	22,6
31 – 35 let	13	41,9
36 – 40 let	6	19,4
41 – 45 let	4	12,9
46 – 50 let	1	3,2
<i>Celkem</i>	31	100

Tabulka D2 – respondenti (muži na rodičovské dovolené) dle počtu dětí

<i>Počet dětí</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
1 dítě	13	41,9
2 děti	18	58,1
<i>Celkem</i>	31	100

2.4 Presentace výsledků

2.4.1 výzkumná skupina A, B, C

H1:

Předpokládám, že existují generační rozdíly v názorech mužů a žen na úlohu muže na rodičovské dovolené. Myslím si, že pro mladší generaci nepředstavuje muž na rodičovské dovolené něco neobvyklého či zvláštního. U starší generace předpokládám, že si většina z dotazovaných, myslí, že by na rodičovské dovolené měla zůstat spíše žena, zatímco muž by měl chodit do práce a vydělávat peníze, aby zabezpečil rodinu.

K této hypotéze se váží položky dotazníku číslo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Popis dotazníku

Položka číslo 1

Když se řekne „muž na rodičovské dovolené“, co se Vám vybaví?

Jedná se o otázku otevřenou.

Cílem otázky bylo zjistit, jak se liší představy respondentů z jednotlivých věkových kategorií.

Položka číslo 2

Jaký je podle Vašeho názoru hlavní důvod toho, že muž zůstane na rodičovské dovolené?

Jedná se o otázku otevřenou.

Tato otázka měla zjistit, který důvod je podle respondentů nejdůležitější při rozhodování muže, zda zůstane na rodičovské dovolené se svým dítětem.

Položka číslo 3

Platí podle Vás či neplatí, že muž, který prošel rodičovskou dovolenou, následně přehodnotí vztah k úloze ženy pečující o dítě/děti?

Jde o otázku uzavřenou.

Cílem této otázky je zjištění názoru respondentů na vztah mužů, kteří mají osobní zkušenost s rodičovskou dovolenou a péčí o potomka, k úloze žen.

Položka číslo 4

Domníváte se či ne, že muž, který je nebo byl na rodičovské dovolené, má jiný vztah k dětem než ostatní muži?

Opět se jedná o otázku uzavřenou.

Cílem této otázky je zjištění názorů respondentů na vztah mužů, kteří prošli rodičovskou dovolenou, k dětem.

Položka číslo 5

Dělíte u Vás v rodině domácí práce na „mužské“ a „ženské“?

Tato otázka je uzavřená.

Respondenti měli na výběr ze čtyř nabízených možností – ano, spíše ano, spíše ne a ne. Úkolem otázky bylo zjistit, kolik procent z dotazovaných respondentů ve vlastní domácnosti rozlišuje domácí práce na „mužské“ a „ženské“.

Položka číslo 6

Myslíte si, že se muž na rodičovské dovolené věnuje více domácím pracím než jiní muži?

Jedná se o otázku uzavřenou.

Respondenti měli na výběr ze čtyř nabízených možností. Tato otázka měla zjistit, jestli respondenti spatřují rozdíl mezi vztahem mužů na rodičovské dovolené k domácím pracím v porovnání s ostatními muži.

Položka číslo 7

Myslíte si, že otec vychovává dítě jinak než matka?

Tato otázka je polouzavřeného typu.

V první části byly respondentům nabídnuty dvě možné odpovědi, ve druhé části otázky odpovídají pouze ti dotazovaní, kteří výše zvolili odpověď „ANO“. Cílem bylo zjistit, jaké konkrétně spatřují respondenti rozdíly ve výchově, kterou uplatňují muži a ženy.

Položka číslo 8

Znáte nějakého muže, který je nebo byl na rodičovské dovolené?

Tato otázka je uzavřeného typu.

Cílem je zjistit, kolik respondentů má osobní zkušenost s nějakým mužem, který prošel rodičovskou dovolenou.

Prezentace výsledků:

Položka číslo 1

Když se řekne „muž na rodičovské dovolené“, co se Vám vybaví?

Skupina A

<i>Vybaví se mi ...</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Nic, už je to běžná záležitost	7	11,7
Muž, který se nebál odpoutat od zažitých stereotypů	4	6,7
Muž, který není schopen rodinu finančně zabezpečit	10	16,7
Schopný muž, který se umí postarat o děti a domácnost	3	5
Emancipovaná manželka	2	3,3
Tolerantní manžel	1	1,7
Muž, který převzal roli matky	4	6,7
Zatím netypická záležitost, která se bude stávat běžnou	9	15
Muž, který neví, do čeho jde	8	13,3
Relaxace, svoboda, cestování	3	5
Nějaký film, kde se muž(i) staral(i) o dítě	3	5
Divné, nepřírozené, zvláštní	6	10
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina B

<i>Vybaví se mi ...</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Nic	4	6,7
Muž, který nemá práci	10	16,7
Muž, který není schopen finančně zabezpečit rodinu	4	6,7
Otec pečující o svého potomka	24	40
Muž na rodičovské dovolené, kterého znám	4	6,7
Nutnost	8	13,3
Muž tlačící kočárek	2	3,3
Divný muž	4	6,7
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina C

<i>Vybaví se mi ...</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Nic se mi nevybaví	5	8,3
Nezaměstnaný muž	8	13,3
Otec starající se o svého potomka	9	15
Nějaký film, dokument týkající se této problematiky	5	8,3
Netypická záležitost	19	31,7
Zvláštní, divná, nepřírozená záležitost	14	23,3
<i>Celkem</i>	60	100

Oslovení respondenti do dotazníku vypsali škálu názorů, které dle jejich názoru nejlépe popisují muže na rodičovské dovolené.

Z výsledků je patrné, že pro více než 16 % z 60 respondentů skupiny A je muž na rodičovské dovolené mužem, který není schopen finančně zabezpečit rodinu. Stejně procento respondentů zastupuje podobnou odpověď u skupiny B. Že jde o něco zvláštního, co není přirozené, odpovědělo v dotazníku 10 % respondentů ze skupiny A, více než 6 % ze skupiny B, u skupiny C je to celkem 55 % (poslední a předposlední odpověď v tabulce).

Zajímavé je, že čtyři respondenti skupiny A (20 – 30 let) napsali odpověď „muž, který se nebál odpoutat od zažitých stereotypů“, tento pojem už není pro současného mladého člověka nic neznámého, žádný respondent ze skupiny B ani C tento termín ve své odpovědi nepoužil.

Ostatní odpovědi se u dotazovaných skupin A a B výrazně neliší s výjimkou odpovědi „otec pečující o svého potomka“, kterou u skupiny B zastupuje celých 40 % dotazovaných, u skupiny A se tato odpověď neobjevila vůbec.

Položka číslo 2

Jaký je podle Vašeho názoru hlavní důvod toho, že muž zůstane na rodičovské dovolené?

Skupina A

<i>Hlavní důvod</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Žena má vyšší příjem než muž	34	56,7
Pracovní vytíženost ženy	3	5
Muž je sám, nemá manželku	6	10
Žena je kariéristka	6	10
Muž je pohodlný	4	6,7
Nemoc matky dítěte (manželky)	3	5
Neschopnost ženy postarat se o dítě	4	6,7
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina B

<i>Hlavní důvod</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Lepší finanční ohodnocení partnerky	48	80
Otec je více schopný pečovat o dítě než matka	6	10
Uznání rovnocenné povinnosti obou partnerů	6	10
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina C

<i>Hlavní důvod</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Vyšší příjem partnerky	39	65
Nepřítomnost ženy	12	20
Žena je kariéristka	9	15
<i>Celkem</i>	60	100

Z tabulek je zřejmé, že si většina respondentů ve všech skupinách myslí, že hlavním důvodem, proč muž zůstává na rodičovské dovolené je vyšší příjem partnerky (u skupiny A více než 56 % a u skupiny B celých 80 % a u skupiny C 65 % respondentů). Další varianty odpovědí už nejsou zastoupeny takovým počtem respondentů.

Položka číslo 3

Platí podle Vás či neplatí, že muž, který prošel rodičovskou dovolenou, následně přehodnotí vztah k úloze ženy pečující o dítě/děti?

Skupina A

<i>Vztah muže k úloze ženy</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, ženám více rozumí, poznal jejich mateřský úděl	21	35
Spíše ano, leccos v péči o děti pochopil	26	43,3
Spíše ne, ještě mnohé o takovéto úloze ženy nechápe	7	11,7
Ne, muž ani po rodičovské dovolené nemění svůj vztah k úloze ženy v péči o dítě	6	10
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina B

<i>Vztah muže k úloze ženy</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, ženám více rozumí, poznal jejich mateřský úděl	14	23,3
Spíše ano, leccos v péči o děti pochopil	34	56,7
Spíše ne, ještě mnohé o takovéto úloze ženy nechápe	4	6,7
Ne, muž ani po rodičovské dovolené nemění svůj vztah k úloze ženy v péči o dítě	8	13,3
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina C

<i>Vztah muže k úloze ženy</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, ženám více rozumí, poznal jejich mateřský úděl	5	8,3
Spíše ano, leccos v péči o děti pochopil	27	45
Spíše ne, ještě mnohé o takovéto úloze ženy nechápe	21	35
Ne, muž ani po rodičovské dovolené nemění svůj vztah k úloze ženy v péči o dítě	7	11,7
<i>Celkem</i>	60	100

Nejvíce respondentů ve skupinách A i B se domnívá, že muž, který prošel

rodičovskou dovolenou následně přehodnotí svůj vztah k úloze ženy pečující o dítě – možnost „spíše ano“ zvolilo ve skupině A 43 % respondentů, ve skupině B téměř 57 %, možnost „ano“ pak 35 % respondentů ze skupiny A, 23 % ze skupiny B.

Zbytek respondentů označil odpovědi: „spíše ne“ nebo „ne“.

Ve třetí skupině C se odpovědi od předchozích skupin trochu liší - k variantám „ano“ a „spíše ano“ se přiklání více než 53 % respondentů. K variantám „ne“ a „spíše ne“ pak téměř 47 %.

Položka číslo 4

Domníváte se či ne, že muž, který je nebo byl na rodičovské dovolené, má jiný vztah k dětem než ostatní muži?

Skupina A

<i>Vztah muže k dětem</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, více rozumí dětem a jejich potřebám, smysluplně s dětmi tráví volný čas	22	36,7
Spíše ano, má zvláštní pochopení pro dětské potřeby	26	43,3
Spíše ne, nemívá takové zvláštní pochopení	4	6,7
Ne, má stejný vztah k dětem jako ostatní muži	8	13,3
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina B

<i>Vztah muže k dětem</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, více rozumí dětem a jejich potřebám, smysluplně s dětmi tráví volný čas	16	26,7
Spíše ano, má zvláštní pochopení pro dětské potřeby	30	50
Spíše ne, nemívá takové zvláštní pochopení	4	6,7
Ne, má stejný vztah k dětem jako ostatní muži	10	16,7
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina C

<i>Vztah muže k dětem</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, více rozumí dětem a jejich potřebám, smysluplně s dětmi tráví volný čas	17	28,3
Spíše ano, má zvláštní pochopení pro dětské potřeby	26	43,3
Spíše ne, nemívá takové zvláštní pochopení	2	3,3
Ne, má stejný vztah k dětem jako ostatní muži	15	25
<i>Celkem</i>	60	100

Nejvíce respondentů ve všech skupinách A i B se spíše domnívá (skupina A – 43,3 %, skupina B – 50 % respondentů, skupina C 43 %), že muž, který prošel rodičovskou dovolenou má jiný vztah k dětem než ostatní muži. Druhá nejvíce zastoupená odpověď byla odpověď „Ano, více rozumí dětem a jejich potřebám, smysluplně s dětmi tráví volný čas“ (A – necelých 37%, B – necelých 27 %, C – 28 %), dále pak varianta „Ne, má stejný vztah k dětem jako ostatní muži“, nejméně procent měla možnost „spíše ne, nemívá takové zvláštní pochopení“

Položka číslo 5

Dělíte u Vás v rodině domácí práce (v tabulce DP) na „mužské“ a „ženské“?

Skupina A

<i>Rozdělení DP</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	12	20
Spíše ano	27	45
Spíše ne	13	21,7
Ne	8	13,3
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina B

<i>Rozdělení DP</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	10	16,7
Spíše ano	18	30
Spíše ne	12	20
Ne	20	33,3
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina C

<i>Rozdělení DP</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	13	21,7
Spíše ano	23	38,3
Spíše ne	15	25
Ne	9	15
<i>Celkem</i>	60	100

Domácí práce dělí na „mužské“ a „ženské“ (zvolili variantu „Ano“) 20 % respondentů skupiny A, 16,7 % dotazovaných ze skupiny B, 21,7 % z C. Možnost „Spíše ano“ zaškrtnulo 45 % respondentů z A, 30 % z B a 38,3 % z C, „Spíše ne“ 21,7 % z A, 20 % z B, 25 % z C, odpověď „Ne“ pak 13,3 % z A, 33,3 % z B a 15 % ze skupiny C.

Položka číslo 6

Myslíte si, že se muž na rodičovské dovolené (v tabulce muž na RD) věnuje více domácím pracím (v tabulce DP) než jiní muži?

Skupina A

<i>Věnuje se muž na RD více DP</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	21	35
Spíše ano	27	45
Spíše ne	7	11,7
Ne	5	8,3
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina B

<i>Věnuje se muž na RD více DP</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	17	28,3
Spíše ano	25	41,7
Spíše ne	13	21,7
Ne	5	8,3
<i>Celkem</i>	60	100

Skupina C

<i>Věnuje se muž na RD více DP</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	12	20
Spíše ano	20	33,3
Spíše ne	14	23,3
Ne	14	23,3
<i>Celkem</i>	60	100

Že se muž na rodičovské dovolené věnuje více domácím pracím, si myslí většina dotazovaných respondentů (35 % respondentů z A, 26,7 % z B, 20 % z C zvolilo možnost „Ano“, 45 % z A, 40 % z B, 33,3% z C „Spíše Ano“). Zbylí respondenti volili mezi možnostmi „Spíše ne“ – 11,7 % z A, 20 % z B, 23,3 % z C a možnostmi „Ne“ – 8,3 % ze skupiny A a 6,7 % ze skupiny B, 23, 3 % z C.

Položka číslo 7*Myslíte si, že otec vychovává dítě jinak než matka?***Skupina A**

<i>Rozdíl ve výchově</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	39	65
Ne	21	35
<i>Celkem</i>	60	100

<i>Odpověď ANO</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Muž si hraje s dětmi odvážněji, ženy jsou opatrnější	19	48,7
Muž nerozmazluje děti tak jako žena	11	28,2
Muž je tolerantnější	2	5,1
Muž poskytuje dítěti více volnosti, samostatnosti	5	12,8
Muž je stále dítě, proto dětem více rozumí, děti si raději hrají s muži	2	5,1
<i>Celkem</i>	39	100

Skupina B

<i>Rozdíl ve výchově</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	32	53,3
Ne	28	46,7
Celkem	60	100

<i>Odpověď ANO</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Muž není tak důsledný při plnění dětských úkolů	6	18,75
Muž je přísnější, více důsledný, méně citlivý	16	50
Muž si s dětmi více hraje, méně se stará o úklid, žena naopak.	6	18,75
Muž je tolerantnější k dětem	4	12,5
Celkem	32	100

Skupina C

<i>Rozdíl ve výchově</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano	41	68,3
Ne	19	31,7
Celkem	60	100

<i>Odpověď ANO</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Muž není tak citlivý k dětským potřebám	26	63,4
Muž vychovává děti přísněji	5	12,2
Muž nevychovává děti tak dobře jako žena	8	19,5
Muž ve výchově dětí není důsledný jako žena	2	4,9
Celkem	41	100

Z tabulky vyplývá, že si většina respondentů ve všech třech skupinách myslí, že je rozdíl mezi výchovou muže a ženy. V hlavní skupině A je to 65 % z dotazovaných, ve skupině B 53,3 % , v C pak 68,3 % respondentů.

Respondenti skupiny A (20 – 30 let) napsali jako hlavní rozdíly ve výchově: muži si s dětmi hrají odvážněji (48,7 %), muž nerozmaluje jako žena (28,2 %), muž je

tolerantnější (5,1 %), muž poskytuje dítěti více samostatnosti (12,8 %), muž je stále dítě, proto dětem více rozumí (5,1 %).

Respondenti skupiny B (lidé starší 40ti let) uvedli: muž není tak důsledný (18,75 %), muž je přísnější (50 %), muž si s dětmi více hraje, méně se stará o úklid, žena naopak (18,75 %), muž je více tolerantní k dětem (12,5 %).

Respondenti zastupující skupinu C považují za největší rozdíl ve výchově muže a ženy to, že muži nebývají příliš citliví k dětským potřebám (63 %).

Položka číslo 8*Znáte nějakého muže, který je nebo byl na rodičovské dovolené?***Skupina A**

<i>Znalost muže na RD</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, znám takového muže osobně	13	21,7
Ano, vím o muži, který je nebo byl na RD, ale neznám se s tímto mužem osobně	16	26,7
Ano, znám takového muže z televize, novin, apod.	9	15
Ne, žádného muže, který je nebo byl na RD neznám	22	36,7
Celkem	60	100

Skupina B

<i>Znalost muže na RD</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, znám takového muže osobně	18	30
Ano, vím o muži, který je nebo byl na RD, ale neznám se s tímto mužem osobně	10	16,7
Ano, znám takového muže z televize, novin, apod.	22	36,7
Ne, žádného muže, který je nebo byl na RD neznám	10	16,7
Celkem	60	100

Skupina C

<i>Znalost muže na RD</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ano, znám takového muže osobně	10	16,7
Ano, vím o muži, který je nebo byl na RD, ale neznám se s tímto mužem osobně	11	18,3
Ano, znám takového muže z televize, novin, apod.	15	25
Ne, žádného muže, který je nebo byl na RD neznám	24	40
Celkem	60	100

Muže, který je nebo byl na rodičovské dovolené zná osobně 21,7 % respondentů

ze skupiny A, 30 % respondentů ze skupiny B, 16,7 % respondentů ze skupiny C.

26,7 % dotazovaných z A, 16,7 % ze skupiny B a 18,3 % z C ví o muži, který je nebo byl na rodičovské dovolené, ale nezná se s ním osobně.

15 % z A, 36,7 % z B a 25 % z C zná muže, který má zkušenost s rodičovskou dovolenou z médií a 36,7 % dotazovaných z A, 16,7 % z B a 40 % z C žádného takového muže nezná.

2.4.2 výzkumná skupina D

H2:

Předpokládám, že hlavní důvod toho, že muž zůstane na rodičovské dovolené, je lepší platové ohodnocení jeho partnerky.

K této hypotéze se váže anketní otázka „*Jaký byl hlavní důvod toho, že jste se rozhodl zůstat na rodičovské dovolené se svým dítětem?*“ Tato otázka byla určena mužům, kteří mají osobní zkušenost s rodičovskou dovolenou. Dále pak položky č. 1 a 2 dotazníku.

Jedná se o otázku otevřenou. Výsledky jsou uvedeny v následující tabulce

<i>Hlavní důvod</i>	<i>Respondenti</i>	<i>Respondenti v %</i>
Ekonomická situace (výše platu)	23	74,2
Motiv otce pečovat o dítě, chtěl si to zkusit	6	19,4
Nutnost	2	6,4
<i>Celkem</i>	31	100

Většina dotazovaných mužů – 74,2 % zůstala na rodičovské dovolené z ekonomických důvodů, jejich partnerka měla lépe placené zaměstnání a pro rodiče bylo finančně výhodnější, aby doma s dítětem zůstal muž. Na druhém místě v tabulce je odpověď, že si muž chtěl tuto roli vyzkoušet, tato odpověď je zastoupena 19,4 %. 6,4 % mužů odpovědělo, že jejich rozhodnutí bylo nutné, jednalo se o zdravotní problémy partnerky nebo o její nepřítomnost.

2.5 Verifikace hypotéz a interpretace výsledků výzkumu

H1:

Předpokládám, že existují generační rozdíly v názorech mužů a žen na úlohu muže na rodičovské dovolené. Myslím si, že pro mladší generaci nepředstavuje muž na rodičovské dovolené něco neobvyklého či zvláštního. U starší generace předpokládám, že si většina z dotazovaných, myslí, že by na rodičovské dovolené měla zůstat spíše žena, zatímco muž by měl chodit do práce a vydělávat peníze, aby zabezpečil rodinu.

Tato hypotéza byla potvrzena

Hypotéza č. 1 byla verifikována z:

❖ dotazníkových otázek č. 1 – 8

Odůvodnění:

Ze získaných výsledků vyplynulo, že **pro většinu mladých lidí** ve věku mezi dvaceti a třiceti lety nepředstavuje pojem „muž na rodičovské dovolené“ nic zvláštního, tito dotazovaní mladí lidé si myslí, že muž i žena by měli mít rovnocenné postavení jak ve výchově svých potomků, tak při finančním zabezpečování rodiny.

Pro některé respondenty je muž na rodičovské dovolené něco divného (5 %) nebo pro ně takový muž představuje někoho, kdo není schopen postarat se o svou rodinu, někoho neschopného (16,7 %). Těchto respondentů je ale menšina.

Výsledky u skupiny **respondentů starších čtyřiceti let** dopadly podobně jako u první sledované skupiny, což je překvapující, protože by se dalo předpokládat, že tato

skupina respondentů bude mít na problematiku mužů na rodičovské dovolené tradičnější názory než mladší respondenti z první dotazované skupiny, protože v době, kdy oni vychovávali své děti, byl muž na rodičovské dovolené jistě neobvyklou záležitostí.

U respondentů **starších šedesáti let** se výsledky dotazníku lišily od výsledků předchozích dvou skupin. Největší rozdíl je vidět u otázky číslo 1, kdy tito respondenti ve většině případů odpovídají, že pro ně muž na rodičovské dovolené představuje něco netypického a nepřírozeného.

Vzniklé výsledky dokazují, že tematika mužů na rodičovské dovolené je dnes poměrně často diskutovaná a snad proto se už většině mladších lidí nejeví jako něco nepřírozeného.

H2:

Předpokládám, že hlavní důvod toho, že muž zůstane na rodičovské dovolené, je lepší platové ohodnocení jeho partnerky.

Tato hypotéza byla potvrzena

Hypotéza č. 2 byla verifikována z:

- ❖ anketní otázky určené pro muže, kteří jsou nebo byli na rodičovské dovolené
- ❖ z otázek dotazníku č. 1, 2

Odůvodnění:

Z výsledků ankety vyplynulo, že hlavní důvod, který způsobí, že se muž rozhodne zůstat na rodičovské dovolené, je skutečně důvod ekonomický, možnost pracovního uplatnění rodičů. Partnerka vydělává více než muž a proto je pro rodinu výhodnější, aby si partneři prohodili tradiční role, kdy je matka doma s dětmi, stará se o domácnost a otec chodí do zaměstnání. Tento důvod uvedlo 74,2 % mužů, kteří mají osobní zkušenost s rodičovskou dovolenou.

Respondenti ve věku mezi dvaceti a třiceti lety považují rovněž jako hlavní důvod vyšší příjem partnerky těchto mužů (56,7 %). Stejný názor má i 80 % respondentů starších čtyřiceti let.

3 Závěr

Rodičovská dovolená bývá většinou vnímána jako krásné období, které rodičům přináší příjemné zážitky. Mimo to jsou tu ale i náročné povinnosti spojené s péčí o domácnost nebo určitá společenská izolace.

Zvláště obtížná může být situace pro muže, který se rozhodl odejít na rodičovskou dovolenou. Ne vždy je tato skutečnost společností přijímána kladně. I když si myslím, že v dnešní době už to není tak časté, což potvrdili i respondenti, kteří odpovídali na otázky v rámci výzkumné části mé bakalářské práce. Není jednoduché být otcem na rodičovské dovolené. Stále existují zažitá společenská stereotypy jako soubory představ o vlastnostech a charakteristikách „tradičně“ připisovaných ženám a mužům, které roli mužů na rodičovské dovolené znesnadňují.

Tatínkové, kteří neměli strach čelit daným stereotypům vzbuzují jak pozitivní tak i negativní reakce svého okolí. Otec na rodičovské dovolené je některými lidmi obdivován, ale pro jiné zůstává stále ještě podivínem, vnímají takového muže jako zženštilého, muže, který není schopen postarat se o partnerku a děti.

V teoretické části práce jsem definovala pojmy, které nelze opomenout, pokud mluvíme o mužích na rodičovské dovolené jako jsou rodina, mateřství, otcovství, role žen a mužů, výchova, rodičovská dovolená a právní stránka této problematiky. Problémem při zpracování teoretické části byl nedostatek odborné literatury zabývající se tímto tématem. Některá témata jako například rozdíly ve výchově žen a mužů se neobjevila v žádné dostupné literatuře, proto bylo nutné hledat tyto informace v internetových zdrojích.

Cílem této práce bylo zjistit, jestli existují generační rozdíly v názorech lidí na úlohu muže na rodičovské dovolené. Výzkum potvrdil, že pro mladé lidi ve věku od dvaceti do třiceti let nepředstavuje muž na rodičovské dovolené nic zvláštního. Podoně dopadly i výsledky u skupiny respondentů starších čtyřiceti let. U respondentů starších šedesáti let se názory na muže na rodičovské dovolené liší od názorů dotazovaných v

předešlých dvou skupinách – muž na rodičovské dovolené je pro tyto respondenty něčím nepřírozeným, rodičovskou dovolenou by podle nich měla čerpat žena, zatímco muž by měl chodit do práce a vydělávat peníze, aby zabezpečil rodinu.

Výzkum též potvrdil předpoklad, že největší procento mužů skutečně odchází na rodičovskou dovolenou z ekonomických důvodů.

Několik z dotazovaných mužů odpovědělo, že si chtěli vyzkoušet, jaké je to pečovat o dítě a to je, myslím, dobře. Snad se bude pomalu stávat běžnou záležitostí, že se o děti budou starat oba rodiče stejným dílem. Vždyť matka a otec jsou nejdůležitějšími osobami v životě každého člověka a dítě potřebuje oba rodičovské vzory – mateřský i otcovský. Každý z rodičů předává dítěti kus ze sebe.

Jsem přesvědčena, že by se na výchově měli podílet oba rodiče, pokud tomu tak není, je to velká ztráta nejen pro dítě, ale především pro rodiče, který s dítětem trávil minimum času a ochudil tak sebe i svého potomka o spoustu krásných zážitků a jednou, až dítě dospěje, se velmi těžko bude navazovat na vztah, který nemá pevné základy.

4 Summary

This graduated work is about men on the parental leave. This theme is nowadays a current problem because more men take parental leave.

In the Czech republic father has been able to use parental leave since year 2001. In Europe our country belongs among the countries which enabled this possibility quite late. For the first time, this possibility was introduced in Scandinavia countries where fathers have been taking care for their small children in the form parental leave since 70's of 20th century. Share of fathers and their time which spend on the paternal leave is but heaps less comparison with women.

The theoretical part of this work first explains elementary conception about family, roles of parents and law view of these problems.

The aim of research was to find out what the opinions of the young people between twenty and thirty years and people older than forty are. The aim is to find out the motivation which leads men to resolution to care for children in the period when is their spouses earner. The informants perceive man on the parental leave mostly positively.

The role of fathers has changed. In the past father was rather breadwinner for his own family and male model for his children. Nowadays when already women incommensurate fulfil only as in the role of mother and spouse, it is necessary for men to care of children more than in the past and more participate in the upbringing the children. Maybe it be common matter that the both parents will share care for children the same part.

Well mother and father are the most important people in our lifes and child need both parents.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BAKALÁŘ, E. *Průvodce otcovstvím, aneb, Bez otce se nedá (dobře) žít*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-605-0.

BURIÁNEK, J. *Sociologie*. Praha: Fortuna, 2003. ISBN 80-7168-754-5.

GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha : Victoria Publishing, 1992. ISBN 80-85605-28-7.

CHVÁLA, V., TRAPKOVÁ, L. *Rodinná terapie a teorie jin-jangu*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-391-8.

MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny* . Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-93-1.

MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-83-6.

RADVANOVÁ, S. *O rodině, manželství a dětech*. Praha : Panorama, 1978.

RENZETTI, C., Curran, D. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

ROGGE, J. *Rodiče určují hranice*. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7178-990-9.

SATIROVÁ, V. *Kniha o rodině*. Praha, 1994. ISBN 80-901325-0-2.

SATIROVÁ, V. *Společná terapie rodiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-303-1.

SURYNEK, A. *Základy sociologického výzkumu*. Praha : Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie : dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VAN PELT, N. *Dítě v dobrých rukou*. Praha: Advent-Orion, 2000. ISBN 80-7172-420-3.

Elektronické zdroje

Mateřská a rodičovská dovolená. [2007-01-01]. [on-line]. [2007-10-09]. Dostupné na internetu: <<http://www.zakonik-prace.cz/9zakonik-prace.html>>.

Rodičovská dovolená. [2006-07-24]. [on-line]. [2007-10-11]. Dostupné na internetu: <<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2006072402>>.

Rodičovská dovolená mužů. [2003-05-16]. [on-line]. [2007-11-04]. Dostupné na internetu: <http://www.novinky.cz/domaci/rodicovska-dovolena-muzu-uz-je-vnimana-jako-normalni-vec_7949_gofac.html>.

Rodina. [2007-10-01]. [on-line]. [2007-10-11]. Dostupné na internetu: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/rodina>>.

Rozporuplné diskurzy otcovství. [2007-01-04]. [on-line]. [2007-03-23]. Dostupné na internetu: <<http://www.genderonline.cz>>.

ŠŤASTNÁ, A. *Otcové na rodičovské dovolené.* [2006-01-31]. [on-line]. [2007-10-10]. Dostupné na internetu: <<http://www.svazmuzu.cz/zpravy/otcove-na-rodicovske-dovolene--457>>.

Přílohová část

Seznam příloh:

Příloha č. 1 - dotazník pro respondenty 20 – 30 let

Příloha č. 2 - anketa pro muže na rodičovské dovolené

Příloha č. 1 (dotazník pro respondenty 20 – 30 let)

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Ivana Kilianová. Jsem studentkou třetího ročníku Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (obor sociální pedagogika – kombinované studium) a tento rok zpracovávám svou bakalářskou práci na téma **Muž na rodičovské dovolené**. Podkladem pro tuto práci je i dotazníkové šetření, a proto se na Vás obracím s prosbou o spolupráci. Dotazník je naprosto anonymní a jeho výsledky poslouží pouze k účelům mé práce.

Při vyplňování dotazníku **označte vždy jen jednu z nabízených možností, není-li u dané otázky uvedeno jinak**. Pokud nenabízím žádné odpovědi, svou vlastní odpověď napište stručně na vyznačený řádek.

Prosím Vás, abyste dotazník vyplnil/a pravdivě, hlavně pak úplně (nevynechtejte žádnou otázku), v opačném případě by pro mě byl takový dotazník nepoužitelný.

- € **Když se řekne „Muž na rodičovské dovolené“, co se Vám vybaví? Prosím, uveďte:**

.....

- € **Jaký je podle Vašeho názoru hlavní důvod toho, že muž zůstane na rodičovské dovolené? Uveďte tento důvod:**

.....

- € **Platí podle Vás či neplatí, že muž, který prošel rodičovskou dovolenou, následně přehodnotí vztah k úloze ženy pečující o dítě /dětí?**

Ano, ženám více rozumí, poznal jejich mateřský úděl.

Spíše ano, leccos v péči o děti pochopil.

Spíše ne, ještě mnohé o takovéto úloze ženy nechápe.

Ne, muž ani po rodičovské dovolené nemění svůj vztah k úloze ženy v péči o dítě.

- € **Domníváte se či ne, že muž, který je nebo byl na rodičovské dovolené, má jiný vztah k dětem než ostatní muži?**

Ano, více rozumí dětem a jejich potřebám, smysluplně s dětmi tráví volný čas.

Spíše ano, má zvláštní pochopení pro dětské potřeby.

Spíše ne, nemívá takové zvláštní pochopení.

Ne, má stejný vztah k dětem jako ostatní muži.

€ **Dělíte u Vás v rodině domácí práce na „mužské“ a „ženské“?**

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

€ **Myslíte si, že se muž na rodičovské dovolené věnuje více domácím pracem než jiní muži?**

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

€ **Myslíte si, že otec vychovává dítě jinak než matka?**

Ne

Ano – stručně popište, v čem se podle Vás ženy a muži jako „vychovatelé“ liší:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

€ **Znáte nějakého muže, který je nebo byl na rodičovské dovolené?**

Ano, znám takového muže osobně.

Ano, vím o muži, který je nebo byl na rodičovské dovolené, ale neznám se s tímto mužem osobně.

Ano, znám takového muže z televize, novin, apod.

Ne, žádného muže, který je nebo byl na rodičovské dovolené, neznám.

Na závěr, prosím, označte následující údaje:

● **Označte, zda jste:**

- Muž
- Žena

3. Jaký je Váš věk:.....let

4. Označte, zda žijete s rodiči či jinde:

5. Žiji s rodiči, zatím nemám partnera.
6. S rodiči, partner žije jinde.
7. Společně s partnerem/partnerkou u mých rodičů.
8. Společně s partnerem/partnerkou u jeho/jejích rodičů.
9. Sám/sama ve vlastní domácnosti.
10. Ve společné domácnosti s partnerem/partnerkou.

11. Ve společné domácnosti s partnerem/partnerkou a dítětem/děťmi.
12. Ve společné domácnosti s dítětem/děťmi, bez partnera/partnerky.
13. Vaše rodinná situace je jiná – stručně ji popište

.....

● **Máte děti?**

14. Ne
15. Ano – pokud jste odpověděl/a ANO, zapište prosím počet dětí a jejich věk:

počet dětí:.....

věk dětí:.....

● **Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:**

16. základní
17. střední bez maturity
18. střední s maturitou
19. vyšší odborné
20. vysokoškolské

● **Uveďte své současné povolání:**

.....

Děkuji Vám. I. K.

Poznámka: Pro respondenty starší čtyřiceti a šedesáti let byl použit stejný dotazník, jen byly vynechány některé identifikační otázky.

Příloha č. 2 (anketa pro muže na rodičovské dovolené)

Jaký byl hlavní důvod toho, že jste se rozhodl zůstat na rodičovské dovolené se svým dítětem?'' Prosím, uveďte tento důvod.:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....